

Forget – Me – Not

ענת בצר – ציורים

יש דברים שלא שוכחים

חגי ליניק

"החקירה הסתיימה", אמר המפקח לסגנו, "קח טביעת אצבעות ושחרר אותו". הסגן ביקש ארכה. עד שהשמש תגיע לשתים-עשרה מעלות מתחת לאופק החשוד ידבר. "הפעם אני הולך לדבר אתו ברצינות".

המפקח השיב שבחקירה הכל משחק. החוקר הטוב, החוקר הרע – בסוף הלילה, אף-אחד לא אוהב להסגיר את עצמו. הסגן טען שהחשוד מסרב לדבר כי משחקים אתו משחקים.

"אתה תמים", סינן המפקח.

"תמימות היא קלף מנצח".

"ג'וקר הוא הקלף המנצח".

"לא אצלי, אני משחק בידיים נקיות".

"אני עייף", אמר המפקח.

"הגיע הזמן שתפרוש", טען הסגן.

המפקח לבש את מעילו, הסתובב ואמר, "אם אתה רוצה לעשות עליו סיבוב, עלי". הוא זרק את בדל הסיגריה על הרצפה, דרך עליו בנעלו ומחץ. "העובדה שאפרוש לא תקדם דבר מלבד את השאיפות שלך".

"טעות", ענה הסגן.

"לא טעות", השיב המפקח ויצא.

מעבר לדלת, בחדר-החקירות, ישב החשוד אozok והמתין. האזיקים הכאיבו לו. הסגן נכנס ובידו מכשיר לא מזוהה. הוא חיבר אותו לחשמל. החשוד הבחין בחוטים הגלויים. "מה שלא מחובר לחשמל לא עובד", אמר הסגן וקרץ, "יותר חשמל פחות עמל. אני לא מתכוון לרדוף אחריו".

החשוד דיבר, לא היתה ברירה. הסגן הצית סיגריה וסגר עליו. הוא לא צרח או בכה, וגם לא שפך וידוי, כי הווידוי נושק לשקיפות, ומי ששקוף חייב לפטפט ומי שמפטפט מזייף ומי שמזייף מת. חי, אבל מת.

כשהיה נער שיחק כדורגל, התחיל החשוד לספר, והיתה שם אחת שרצה מצחיק, בעטה בכדור ושלחה את הרגליים לכל הכיוונים, עד שכולם אמרו שיש לה זרם בתחת וקראו לה 'חשמל'. השם האמיתי שלה היה בייבי, קיצור של מרגרט. הסגן שאל אם הוא צוחק עליו. "לא לא", מיהר החשוד לומר, "וכשאבא גסס הוא ביקש ממני להחזיק לו את היד כדי שאני 'אעביר לו חשמל שיחזק אותו'".

"הדמיון ממציא סיפורים כדי לקצר את הדרך, להחליק את הפינות, להצחיק", המשיך החשוד, "כוח הדמיון קולט את חלקי הפאזל ומסיע אותם על המכנה המשותף, מאתר קשר מלוודי בין הצבעים עד שהברידות מתאדה והתמונה הפנימית קופצת אל הברד ומשם חוזרת לעין. זה המסלול".

"המבט, הדמיון, ידיים נקיות, או במלה אחת – אינטואיציה, שהיא סימפטיה החודרת לפנימיותו של החומר, מחברת דבר לדבר ולוכדת את המכני בחי ואת החי במכני. גוף אשה עירום, הקור זורם מבהונות רגליה אל שורשי השיער השחור, ונשפך אל הרצפה החמה. חלקי פאזל רוחשים זה אל זה, זוחלים ללא סוף לקראת גילוי שקט של התמונה הגדולה, מעניקים מניסיונם. טווס לבקן פורש זנב ומגדיל את נפח גופו. הזיכרון משוויץ ומרעיד, עשרות עיניים מביטות ומשרדות פיתוי כדי להתרבות. הפיתוי הוא עירום או תכסיס. הלבקן רוכב על המוטציה, פותח יתרון אל מול טווס צבעוני העומד וזנבו סגור. עקרון הכבידה מכניע אותו. כפות ידיים חשופות מושטות לפניו, בעליהן נותר מחוץ לבד הציור. מתיחות פנימית פועמת שוב ושוב בין ה'עוד לא' ל'כבר לא'. עין זרה מתבוננת, האם היא קוראת בטביעת האצבעות, בסוג הדרם, בתווי הפנים? סוג הדרם הוא אנונימי ומחולק לקבוצות, טביעת האצבעות מקרית, ותווי הפנים זמניים. מה עוד נשאר כדי לפרוץ מבעד למחסום הבשר? היכן דלת היציאה, פתח החירום?

"האם עץ בשלכת עומד עירום, או עץ מבלבל מתגלה בעירומו? שאלה זו אינה משנה את העובדה שבענפי שניהם נאחזות שקיות ניילון שהתרוממו מן הקרקע מכוח הרוח החולפת ומחליפות את הטווס. לא קל לאף-אחד.

"האם פריחה צבעונית היא מלכודת דבש? תלוי כמובן בסוג החרק. אשה בתחתונים קוראת ספר. העירום הוא גילוי, הסתרה וייאוש. העיניים קוראות בלב את המלה הכתובה והגב 'מדבר' אלינו, ממלא פערים המרחפים על-פני תהום. המשפט הבודד על הבר, האם הוא חלק מן הפאזל הצבעוני המשייט על משטח הבר, או מגדלור מזדקר הסוגר מעגל חשמלי בין המבט לגילוי, בין אני הנוכח להם המביטים, ואת מי בכלל ההם מעניינים?"

"תגיד לי אתה", אמר הסגן והצית עוד סיגריה, נשף את העשן והוסיף בחיך ערמומי, "תמשיך עם הסיבובים, נראה לאן תגיע".

"במקרה שלנו, המשפט הבודד התנתק מציר הזמן, אך הוא אינו ציור בעל לשון חבויה. הוא טקסט המצליח להתגבר על זרימתו הקטועה והחד-כיוונית של הזמן, ועם זאת יריבו המושבע של הפתגם המקפל ניסיון חיים או אַמרה טעונה היסטוריה. נמאס מהפספוס והרקלום, אני רוצה לדבר. המשפט הבודד שרוי בהווה שלעולם לא יהיה לעבר, הוא מנצח את הזמן, את המיתוס, לעולם לא ימות. בכל פעם נייע אותו המבט האינטואיטיבי החם, והחומר על הבר יעבור, לזה אני קורא אושר. המשפט הבודד מבטל את עריצותו של טור המלים, את כוח השכנוע של הדברנים. הוא מקנן בין המרחב הצירי - ממד של עולם משוחזר - לבין המרחב הלשוני של הפרט. המשפט הבודד הוא נשיקת הגוף הנשחק לנפש, המכחול לבר, האני לפעולה, הניסיון לכישלון, תמיד כישלון. המשפט הבודד הוא אני.

"פרישת זנבו של הטווס היא תפאורה זמנית. בעונה ינשרו כל נוצותיו, ייאספו וייטמנו בתרמילו של פגז טנק לקישוט בסלון. לבלובו של העץ עונתי, הפרח ייכמש, שיערה השחור והשופע של האשה ייגזז או ינשר. יישאר המשפט הבודד. החוליה המזורה היודעת לתרגם תנועה אנכית לתנועה סיבובית. חייבים להתקדם כדי לפגוש את השמש בנקודת שתיים-עשרה מעלות מתחת לאופק. אתה מעוניין לרשת את המפקח, לא?"

"כן", הודה הסגן, והוסיף בעצב, "נמאס לי לקבל כל היום הוראות. אשתי מזלזלת בי".

החשוד הבחין כי הסגן לא שיער שהשאלות הן ססוגרות מעגל, הן הגילוי המכאיב, והמשיך, "התשובות מאולצות, תמיד על יד, תמיד מתוך ויתור או פשרה, מלאות ציפייה וגוף. השאלות הן חרות. זוג כלבי-ציד. שליחים של קשת מעשה ידי אדם, הנשאר מאחור, מתוסכלת. הפרח התמים, יהיו צורתו וצבעו אשר יהיו, מפיץ נהדר לאוויר את הניחוח הרעיל, הפרח בגני. ואפשר בלי בושה לסלסל מנגינה ולקפץ בצעד תימני, למה לא. ומי שאינו יודע את המלים שיוזמו. שרו בלי סוף וצעדו בכיכרות, לא עזר, התפרק. המהפכה היא שקטה, אישית, אינטימית, סימולטנית. מי ששרפו חזיות, נשאר עם התחתונים. מצד אחד אין טעם להשתולל - בני-אדם, חיות, או צמחים, כולם שבוים של הזוג החביב מקרה-ותגובה, מצד אחר נמאס מצמדים. שניים הם תמיד אחד יותר מדי אם לא לוקחים בחשבון את אלוהים".

"שאני אלך?" שאל הסגן והיך.

"לא, שאני אלך", אמר החשוד, "במילא בסוף מתים, מתפגרים או נובלים. כל אחד בגזרה שלו. אם כי גם מתים מחפשים את הסוף ואין סוף. הם כלואים בחפץ מוכר כבועת אוויר בפלס וממתנים למבט עיניים גואל, לקו, לגשם. רק שקיות הניילון על העצים נשארות לעד. אין להן מנוע פנימי, הן חומר שמונע מכוח חיצוני, כמה משיכות מכחול טבול בצבע, והנה המנוע והנה התנועה. והמבט? הוא העד".

הסגן לא השתכנע והעניק לחשוד מכת חשמל, עורר מרבצם את כלבי הכאב והשתחררה הצעקה, "כפות הידיים הן שלי".

הסגן אמר, "למה אתה מספר לי את מה שאני כבר יודע, תגיד לי משהו שאני לא יודע".

החשוד החל למלמל.

"דָּבָר ברור שאני אבין", אמר הסגן, ושוב חיבר אותו לרשת החשמל, הרץ מן הטורבינות, חוצה שדות, יורד

לרחובות ונעצר, מתנשף, חסר-סבלנות בשקע שעל הקיר.

צרחת פרצה מגרוננו של החשוד: "ברווז בין שנייה עגולה אחת לשנייה עגולה שבאה בעקבותיה, במשך הבלתי-פוסק, הטהור, הרחק מההיגיון, מתרחשת מטמורפוזה, פעילות נאגרת בו-זמנית למערכת אחת. משמעות נטענת ומקבלת נפח בניסיון לומר את הבלתי-ניתן-להיאמר, רומזת על קצה חוט, קורצת שנתקרב, שנחרד את המבט, שנביט בין הטיפות ברצף וניגאל מהיאוש, מהבשר, מהעולם. הנה", שאג החשוד לעבר הסגן, "קיבלת קצה חוט, מה עוד אתה רוצה?!"